

דוקא היכא דהסכך הפסול הוא העליון, ומשום דאיהו עיקר המינל, דהחמה פוגעת צו תחילה.

אולם משמעות הראצ"ה ועוד דסכך פסול פוסל סכך כשר שכנגדו בכל גוונא, ואף היכא דהסכך הכשר למעלה [וכן מצוואר להדיא בדברי המגיד משנה (פ"ה מסוכה הי"ג)] וגדר הדברים מצוואר בלשון הראצ"ה ד'זה וזה גורם פסול', ולכאורה לדרך זו יתכן לבאר החילוק בין סכך הפסול בעצמותו לבין סכך למעלה מעשרים, די"ל דגדר הך דינא, דסכך פסול הוא פסול חיוציו ול"ה העדר הכשר גרידא, וממילא היכא דאיכא סכך כשר ופסול, הרי פסולא דהסכך הפסול חייל בכל הסכך ופוסלו, ומש"כ פסולא דלמעלה מעשרים, י"ל דהוי העדר הכשר גרידא, והא לא פסיל כנגדו.

אך למשמעות הריטב"א דגדר הדין משום דהסכך העליון איהו עיקר המינל, לכא' קשה לחלק בין סכך פסול בעצמותו לבין סכך למעלה מעשרים, אולם הריטב"א (לקמן בסמוך) מסיק ג"כ הך סברא וז"ל מהו דתימא הא קא מנטרף סכך פסול וסכך כשר דומיא דסוכה שתחת האילן שמתצטל כל מה שתחת האילן, קמ"ל דלא אמרינן הכי אלא גבי אילן שהוא סכך פסול מעצמו לפי שהוא מחובר, אבל פסול סוכה עליונה שהיא למעלה מעשרים שאין פסולו מעצמו אלא מחמת גובה אינו כדאי לצטל סכך כשר שתחתיו עכ"ל.

ויתכן לדון בציאור הדברים, דאף דהן מופלגין זה מזה, מניין לדונם כסכך אחד, אלא דהיכא דהוי סכך פסול ממש, אי נדונם כסכך אחד חשבינן לכולו כסכך פסול, דהפסול חייל בכולו, אך בסכך למעלה מעשרים, דל"ה סכך פסול אלא העדר הכשר גרידא, צוה שפיר מניין לדונם כסכך אחד, וממילא הרי הסוכה כשרה מכח חלק הסכך הכשר.

והריטב"א לעיל (ד' ה') הוסיף דאף דעיקר הסברא נכונה [דסכך למעלה מעשרים דל"ה פסול בעצמותו לא פסיל סכך כשר שתחתיו] מ"מ צהוינן שגילתן מרובה לא צעינן להך סברא, אלא 'כיון שהכל גוף אחד ויש לתחתון חשיבות וראוי לסכך הרי הוא גורר אחריו זה שלמטה ממנו את שלמעלה ממנו לעשותו כמוהו דהא חלל סוכה תנן' יעו"ש עוד, ומצוואר בדבריו דגדר הדין דהסכך העליון נגרר אחר התחתון, ונידון ככולו למטה מעשרים.

ויעויין לעיל (ד' ה') דיש מהראשונים שתירצו (יעויין באו"ז סי' רפב בשם הריטב"א ועוד) דלרצא (עירצין ג' א') דחלל סוכה תנן לא אזלינן כלל בתר גובה הסכך עצמו אלא בתר גובה הסוכה, וממילא כל דהוינן יורדין לתוך עשרים, דחלל הסוכה פחות מעשרים, ליכא הכא פסול כלל.

שם, ותדע דגבי מקרה סוכתו בשפודין כו' ולא אמרי' דתפסול משום מצטרף סכך פסול דכיון דכי שקלת ליה סגי בכשר - וכן העתיק הרא"ש, והנה שיטת חוס' לקמן (כ"ג ז) דהיכא דלמעלה שוין הסכך והאוויר מחצה למחצה הוי זילתו מרובה, אך הרא"ש (שס) הסכים לשיטת רש"י דכל דלמעלה שוין הסכך והאוויר הויא חמתה מרובה, דהחמה מתרחצת למטה, ואעפ"כ היכא דאיכא מחצה סכך כשר ומחצה סכך פסול (ולא אויר) עדיף טפי וכשר אף דאילו ינטל הפסול תהא חמתה מרובה.

ותמה המג"א (סי' תרכו סק"ב) צתרת, חדא דא"כ ראוי להכשיר הכא אף היכא דהסכך הכשר חמתו מרובה דומיא דהתם, ובזה תירץ המג"א, דיתכן דדוקא התם דמונחין זה בצד זה מכשרינן, אף דאין בכשר לצדו שיעור דחמתה מרובה, מש"כ הכא דהפסול למעלה.

אך עוד תמה עוד המג"א דמ"מ היאך אייתי הרא"ש ראייה מהתם, כיון דהתם אי שקלת לפסול צאמת לא סגי בכשר, אלא דמכשרינן משום דהן זה בצד זה, ותירץ המג"א דיש לומר דראיית הרא"ש הויא ממסקנת הגמ' דהתם דמוקמינן במעדיף, ואף דהתם מוקמינן הכי רק למ"ד פרוץ כעומד אסור, זיין המג"א לדברי המגיד משנה (פ"ה מסוכה הט"ו) דה"נ אף למ"ד פרוץ כעומד מותר צעינן לאוקמי הכי, והוי מני למימר ולטעמיה יעו"ש [ולפ"ז שוב ליכא חילוק בין היכא דהוי מן הנד להיכא דהוי מלמעלה].

שם, ועוד אמרינן לעיל היתה גבוהה מעשרים והוציין יורדין לתוך עשרים אם צלתם מרובה מחמתם כשרה - וביישוב שיטת הראצ"ה וש"ר, דפליגי וסברי דסכך פסול פוסל כנגדו, תירצו הראשונים (יעויין ברא"ש) ע"פ דברי רבנו תם (הוצא צמוס' בסמוך) דסכך למעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול, כיון דאין הפסול אלא מחמת גובהו, ובזה מודו הראשונים דאינו פוסל את הכשר.

והנה יעויין להלן דמנינו צ' שיטות צדעת רבנו תם, האם סכך למעלה מעשרים אף מצטרף להכשיר (ואף צמופלג דל"ה חד סככא) או דרק אינו פוסל את הסכך הכשר שכנגדו (אף לראצ"ה ודעמיה).

ולהנך שיטות דסכך למעלה מעשרים אף מצטרף להכשיר צפשונו ודאי ל"ק מידי אמאי אינו מצטרף לפסול [ועיקר גדר הדין יצוואר להלן] אך להנך שיטות דסכך למעלה מעשרים אינו מצטרף להכשיר, ורק דאינו פוסל את הסכך הכשר שכנגדו, ז"צ גדר הך דינא.

והנה נתצאר לעיל דמנינו צ' שיטות בעיקר גדר הך דינא דסכך פסול פוסל את הסכך הכשר, דמשמעות הריטב"א דהיינו

מעשרים, או לחלל סוכה תנן, אך צב' סוכות זו למעלה מזו, היאך ינטרף הסכך העליון להשלים שיעור זילתה מרובה.

מיהו לרצה דיסוד דינא דלמעלה מעשרים היינו משום שלטא עינא, יתכן דכל דמקצת הסכך למטה מעשרים סגי לדין שלטא עינא [וכעין דמזינו דהיכא דדפנות מגיעות לסכך כשרה אף למעלה מעשרים].

ובן לרצה דיסוד הדין משום דבעינן חזי לעראי, אי נימא דיסוד הדין הוי דפנות, דבעינן דפנות דחזיין לעראי [ואף ללא בעינן דפנות מגיעות לסכך וסגי צי' טפחים, אך כיון דדיסוד הדין בעינן דפנות מגיעות לסכך אלא דאמרינן גוד אסיק וכמבואר בדברי רוב ככל הראשונים (טו א), י"ל דבעינן דתהא חזיא לדפנות עראי המגיעות לסכך] י"ל דכל דמקצת הסכך בתוך עשרים, סגי דהדפנות מגיעות למקצת הסכך, והנך דפנות חזיין לעראי [אך אי בעינן דמעמידי הסכך יהיו חזיין לעראי, לכאור' ככה"ג מעמיד הסכך בעו קבע].

אך לרבי זירא דיסוד הדין משום דלמעלה מעשרים אין אדם יושב צלל סוכה, לכאור' כל דמקצת הסכך הנזרך לשיעור זילתה מרובה הוי למעלה מעשרים, נמא דאין אדם יושב צלל סוכה, ויתכן דאה"נ הך דינא דר"ת הוי רק לרצה ורצה ולא לרבי זירא (ויעוין בערל"ג).

אולם בעיקר שיטת ר"ת, הריטב"א הביא צ"ס תוספות צ"ס ר"ת דאזיל כשיטת הראב"ה דסכך פסול פוסל כנגדו, ולא מהניא הך סברא דסכך דלמעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול אלא לענין דאינו פוסל כנגדו (ויעוין בערל"ג).

ובביאור הגר"א (סי' תרכ"ג) נקט דכוונת תוס' בהצאת דברי רבנו תם למהדר זהו מעיקר שיטתם בריש הדיבור ללא כראב"ה, דהרי תוס' לעיל הוכיחו ללא כראב"ה מדינא דהו"א, אך לסברת ר"ת דסכך דלמעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול, תו ליכא ראייה [וכן ראייתם ממתיני' דהמקרה היינו רק לפירוש רש"י שם, אך לפירוש תוס' שם ליכא ראייה, וכדלהלן].

ועפ"ז יישב סתירת דברי תוס', דבסוגין נקטו דאין סכך פסול פוסל כנגדו ודלא כראב"ה, ואילו לקמן (טו ב) דמשני רבא מתני' דשפודין אס' היו נותנין שתי נותנין ערב, ופירש רש"י דעי"ז רצה הכשר על הפסול, הקשו תוס' דהשפודין ניכרין ול"ש זהו ציטול, ולכאורה לשיטתם הכא דאין סכך פסול מצטל הכשר (דלא כראב"ה) לא בעינן כלל לציטול, ומנטרף הסכך הכשר העומד על השפודין לשיעור זילתה מרובה, אלא דלמסקנת תוס' הכא צ"ס ר"ת שוב נקטי כראב"ה יעו"ש, ויעוין עוד בחזו"א (סי' ק"א) ויעוין.

וא"ת כיון דאין תחתונה צלתה מרובה אלא מחמת עליונה אמאי כשרה הא לקמן בריש הישן אמרינן סוכה המדובללת כשרה ומפרש שמואל בגמרא קנה עולה קנה יורד וקאמר אביי לא שנו אלא שאין בין זה לזה שלשה אבל יש בין זה לזה ג' פסולה - האחרו' (ע' שפ"א) תירצו די"ל ללא פסלינן סוכה מדובללת אלא היכא דאיכא ג' טפחים בין הקנים, אך כל דליכא בין הקנים ג' טפחים דאיכא שיעור לצוד, שפיר מנטרף אף הסכך העליון, דחסרון דסוכה מדובללת היינו משום דבעינן לסכך תורת מחילה, אך לזה סגי דין לצוד, ולדין זילתה מרובה י"ל דמנטרפי צ' הסככים אף דמופלגין יותר מג"ט ואף צלל חצוט רמי.

עוד תי' האחרו' ע"פ משמעות דברי רש"י (כז א) ללא פסלינן סוכה מדובללת (היכא דאיכא יותר מג"ט וליכא חצוט רמי) אלא בגוונא דחמתה מרובה מזילתה ע"ז, אך היכא דזילתה מרובה מחמתה, כשרה, וה"נ איכא לאוקמי כגון דזילתה מרובה מחמתה ע"ז צ' הסככים (אך תוס' שם פליגי ע"ד רש"י יעוין שם).

שם, ורבינו תם מפרש דלמעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול מאחר שאין הפסול אלא מחמת גובהו - מזינו צ' דרכים צביאור שיטת רבנו תם, דהנה תוס' בריש הדיבור נקטו צפשיטות דכל דהסכך הכשר זילתו מרובה מחמתו אינה נפסלת צסכך פסול, ודלא כראב"ה, ומסתמימת דברי תוס' משמע לכאור' דאף אליבא דרבנו תם נקטי הכי, ולפ"ז ע"כ דכוונת רבנו תם דסכך דלמעלה מעשרים לא חשיב סכך פסול היינו דמהאי טעמא מהני אף להשלים שיעור זילתה מרובה, ואף בגוונא דהן מופלגין זה מזה כסוכה תחת הסוכה וכמבואר בתוס', וכן נקטו המהרש"א והערות לנר ועוד בכוונת תוס'.

ובן נראה לכאור' להדיא מהמשך דברי תוס', דהוכיחו בדברי ר"ת מהא דריש עירובין גבי מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת למעלה מעשרים דאף דאי שקלת ליה תהא חמתה מרובה מזילתה כשרה משום דעכשיו הויא לה זילתה מרובה מחמתה, ודחו תוס' דהתם מיירי דזילתה מרובה מחמתה צסכך שבתוך עשרים והא דאמרינן התם דאי קלשת לה תהא חמתה מרובה היינו לפי שלא יתקיים הסכך שבתוך עשרים דמחמת קלישותו יתפור, הרי להדיא דלסברת רבנו תם הסכך הפסול דלמעלה מעשרים אף מנטרף, וכן הוכיחו האחרו' מדברי תוס', וכן מבואר במרדכי (סי' תשל"ד) דשיטת רבינו תם ללא כראב"ה יעו"ש.

אולם מסברא גדר הדברים נריך ציבור, דהתינה גבי סכך שמקצתו למעלה מעשרים, י"ל דשדינן לכולו בתר למטה